

Duurzame ontwikkeling verankeren in de praktijk

Studenten van Hogeschool Utrecht van de lectoraten Nieuwe Cultuur in de Bouwketen en Vernieuwend Vastgoedbeheer buigen zich over actuele duurzaamheidsvraagstukken in de markt. Zij leren - betrokken organisaties profiteren.

Duurzaamheid is belangrijk voor Hogeschool Utrecht (HU). De HU wil bereiken dat uiteindelijk alle studenten weten wat duurzame ontwikkeling is en wat dat betekent voor de samenleving en toekomst. “Daarnaast verdiepen we met onderzoek naar duurzame energie in de gebouwde omgeving. Dit wordt kenniscentrumbreed opgepakt, in allerlei lectoraten”, zegt Nadia Verdeyen, directeur Kenniscentrum Technologie & Innovatie en programmadirecteur Duurzame Ontwikkeling bij de HU. “Er is aandacht voor techniek maar ook voor de beleving en het gedrag van mensen en de processen eromheen. Alles om ervoor te zorgen dat de transitie naar duurzame ontwikkeling daadwerkelijk plaatsvindt.”

Concreet betekent dit veel aandacht voor (energie-) inrichting van wijken. “Ook denken we dat er veel winst te behalen is als alle partijen in een vroeg stadium bij elkaar gebracht worden en gaan samenwerken. Daarom vliegen we onze projecten ook altijd multidisciplinair aan”, aldus Verdeyen. De verbinding met (regionale) bedrijven en andere partners zoals gemeenten en provincie is essentieel. “Zij denken en dragen mee door studenten te begeleiden en gastcolleges te verzorgen. Omgekeerd kan ons onderzoek weer interessant zijn voor hen. En uiteraard hebben zij er ook belang bij dat er gekwalificeerde mensen afstuderen.”

Verdeyen benadrukt nogmaals hoe belangrijk het is dat studenten in hun opleiding geleerd hebben wat duurzaamheid is. “Niet-duurzaam bestaat straks niet meer. Daarom willen wij studenten bijbrengen hoe ze duurzame ontwikkeling het beste kunnen realiseren en welke afwegingen zij daarbij moeten maken.”

HU-studenten onderzochten de herbestemming van het Ooglijdersgasthuis in Utrecht.

Op het goede spoor

Een van de lectoraten binnen Hogeschool Utrecht die deze ambitie handen en voeten geeft, is Nieuwe Cultuur in de Bouwketen. Afgelopen halfjaar onderzochten zes studenten de herbestemming van het Ooglijdersgasthuis in Utrecht, een pand met 7.500 m² brutovloeroppervlak en drie verschillende bouwstijlen. Peter Rutten, docent Bouw: “We proberen innovaties en ontwikkelingen in de bouw integraal op te pakken. Welke kansen en risico’s brengt het nieuwe Bouwbesluit met zich mee? Welke technieken en materialen kan de aannemer gebruiken, welke strategie kan de architect volgen, welke functies passen in het gebouw? Is het financieel haalbaar voor een ontwikkelaar? Kan een duurzaam afgiftesysteem worden toegepast voor een laag energieverbruik? Duurzame monumentenzorg is integraal werken.”

Bij het project vervulden de studenten ieder vanuit hun eigen expertise een rol. “Bij het naspelen van de integrale processen bij de herbestemming van het pand letten ze sterk op energetische en functieverbetering. Met andere woorden, zonder de bouwhistorische waarde van het monument aan te tasten proberen de levensduur ervan te verlengen”, vertelt Rutten. “In de laatste fase zijn ze naar professionals in de bouw gegaan om hun bevindingen te bespreken en te delen. Ze zaten op het goede spoor. Monumentenzorg was heel positief vanwege goede integratie van het nieuwe programma en energetische verbeteringen zonder de bouwhistorische waarde aan te tasten.” Een van de nieuwe technieken omvatte toepassing van natuurlijke materialen. “De studenten hebben onderzocht wat dit betekent als de positieve bouwfysische eigenschappen van het monument worden benut als het gaat om dampregulatie en warmteaccumulatie. Verder hebben ze het oude en nieuwe Bouwbesluit naast elkaar gelegd en zo de kansen voor renovatie op een rijtje gezet.”

De studenten van Rutten studeren af in een lange traditie van integraal ontwerpen en integraal bouwen aan Hogeschool Utrecht. Studenten van de bouwopleidingen werken hierbij samen met de studenten van de installatietechnische opleidingen. “Net als in de bouw waren ze de hele tijd van elkaar afhankelijk en moesten ze met elkaar samenwerken. Toen ze elkaar hadden gevonden, ging het ineens snel”, lacht Rutten. “Bij navraag bleek dat ze individueel voor heel andere oplossingen zouden hebben gekozen. De integrale aanpak leidde automatisch tot meer diepgang.”

Innovatieteam

Ketensamenwerking staat ook centraal bij een ander lectoraat van Hogeschool Utrecht, Vernieuwend Vastgoedbeheer. “Deze nieuwe manier van samenwerken in de bouw vergt een andere houding van opdrachtgevers én opdrachtnemers, van management tot werkvloer. Dit blijft nu nog te veel steken in pilotprojecten. Verdere opschaling heeft zijn wortels in het onderwijs. Daarom leiden wij studenten op in deze manier van denken”, aldus lector Vincent Gruis. Naast procesvernieuwing is ook productvernieuwing noodzakelijk. “Vernieuwing van de voorraad woningen en kantoren, om de veranderde vraag te honoreren. De uitdaging is de bestaande voorraad te verduurzamen en aan te passen aan onder andere de vergrijzing en de veranderde economische omstandigheden.”

Onderdeel van de actieve acquisitie van 033Energie: de voorlichtingscontainers.

Een mooi voorbeeld van hoe vernieuwing in de praktijk hand in hand kan gaan met vernieuwing in het onderwijs, is het consortium 033Energie. De gemeente Amersfoort lijkt de succesformule gevonden te hebben om inwoners op grote schaal in beweging te krijgen voor het verduurzamen van hun woningen. “Dit consortium van aannemers en adviseurs zorgt voor actieve acquisitie als het gaat om energiezuinigheid”, verklaart Gruis. “Ze hebben een wijkaanpak ontwikkeld, met onder meer zeecontainers met voorlichtingsmateriaal en straatambassadeurs die proberen mensen over te halen. Daarnaast is de Amersfoortse woningvoorraad geïnventariseerd om te zien waar kansen liggen.”

Hogeschool Utrecht draagt bij aan dit project met een innovatieteam, bestaande uit studenten van de opleidingen Bouwkunde en Bouwtechnische bedrijfskunde. Elk halfjaar studeren vijf studenten af op vragen van het consortium. “Geen theoretische kwesties of klusjes, je zit in de frontlinie bij een consortium dat innovatief bezig moet zijn en daar draag je aan bij”, zegt Gruis. De eerste afstudeerders zijn bijna klaar. Zij hebben onder meer onderzocht welke typen verenigingen van eigenaren (VVE's) er zijn en welke aanpak voor welk type het beste werkt om hen te enthousiasmeren voor duurzame ontwikkeling. “Er zit veel verschil tussen VVE's. Groot en klein, actief of juist passief, veel of weinig geld in de onderhoudspot. En gemengde complexen, met huur en koop”, verklaart Gruis. “Voor elk van die VVE's hebben de studenten gezocht naar een passende product-marktcombinatie.”

De volgende lichting studenten, ditmaal van de faculteit Economie & Management, gaat meedenken over de marketingaanpak van het consortium. “Wat triggert mensen als het gaat om duurzaamheidsinvesteringen? Het consortium heeft geleerd dat ze mensen moeten vragen wat ze met hun woning willen en wat ze belangrijk vinden in plaats van alleen hun product te willen verkopen”, aldus Gruis. “Op die manier kun je veel gericht tot een aanpak komen en krijg je mensen veel sneller enthousiast.”

Meer informatie? Kijk op de website van het Kenniscentrum Technologie & Innovatie: www.technologieeninnovatie.hu.nl